

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/237/2018
Identifikačné číslo spisu: 5797899933
Dátum vydania rozhodnutia: 25.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5797899933.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne L. L., Q. R. XXX, zastúpenej advokátskou kanceláriou AK JUDr. Repáň a partneri, s.r.o., so sídlom v Martine, M. R. Štefánika 25, proti žalovaným 1/ F. Q., Q. A., E.. Č. J. XXXX/XX a 2/ L. Q., Q. A., E.. Č. J. XXXX/XX, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 7C/106/1997, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 30. apríla 2018 sp. zn. 6Co/97/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaní 1/ a 2/ nemajú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) ostatným rozsudkom zo 6. marca 2017 č. k. 7C/106/1997-568 žalobu žalobkyne o vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1 a 2 v spojení s § 580 a § 581 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka zamietol a súčasne jej uložil povinnosť nahradiť žalovaným 1/ a 2/ trovy konania v celom rozsahu podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

1.1. Po spresnení žaloby v intenciách zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Žiline sa žalobkyňa domáhala, aby jej žalovaní 1/ a 2/ za užívanie bližšie určených nehnuteľností zaplatili spoločne a nerozdielne 45 704,85 € s príslušenstvom. Žalovaní vzniesli kompenzačnú námietku, teda žiadali započítať ich nároky voči žalobkyňi, ktorá užívala bližšie určené nebytové priestory vlastnícky patriace im.

1.2. Zo znaleckého posudku Ing. Greguša mal súd preukázané, že výška odplaty za užívanie pozemkov žalobkyne za obdobie od 1. júla 1995 do 1. júla 2013 bola spolu vo výške 19 890,77 €. Z odborného vyjadrenia I.. F. mal súd preukázané, že výška odplaty za užívanie nebytových priestorov v nehnuteľnosti vlastnícky patriacej žalovaným bola za obdobie od 10. júna 1997 do 1. júla 2013 spolu vo výške 65 342,49 €.

1.3. Súd prvej inštancie uzavrel, že v danej veci sa jedná o bezdôvodné obohatenie získané plnením bez právneho dôvodu, a to na strane žalovaných a tiež aj žalobkyne. Pohľadávka žalovaných nie je

premlčaná; jedná sa o započítateľné pohľadávky. Žalovaní si uplatnili započítanie len do výšky uplatneného bezdôvodného obohatenia žalobkyňou. Keďže žalobkyňa po započítaní pohľadávok vykonanom na návrh žalovaných nemá proti nim žiaden nárok, súd jej žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 30. apríla 2018 sp. zn. 6Co/97/2018 odmietol odvolanie žalobkyne ako oneskorene podané (§ 386 písm. a/ CSP). Vychádzal z toho, že 24. marca 2017 (t. j. posledný deň odvolacej lehoty) bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalobkyne. Vzhľadom na jeho formu, keď bolo súdu doručené prostredníctvom telefaxu, takéto podanie v zmysle platnej zákonnej úpravy nie je možné akceptovať a súd na takéto podanie nemôže prihliadať. Podanie vykonané formou telefaxu v zmysle CSP ako procesnoprávnej normy upravujúcej vedenie civilných sporov nie je možné, nakoľko v ustanovení § 125 ods. 1 CSP sa výslovne uvádzajú v súdnom spore akceptované formy podaní, pričom podanie vykonané formou telefaxu predmetné zákonné ustanovenie nepozná. K uvedenému právnomu záveru odvolací súd podporne poukázal na totožný právny záver prezentovaný Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v uznesení sp. zn. III. ÚS 608/2017 z 10. októbra 2017.

2.1. Žalobkyňa síce dňa 27. marca 2017 podala obsahovo totožné podanie (odvolanie) v listinnej podobe osobne na súde, avšak pre nemožnosť akceptácie predchádzajúceho odvolania doručeného súdu formou telefaxu sa však nemohlo jednáť o jeho doplnenie v zmysle 125 ods. 2 CSP. Uvedené podanie bolo potrebné považovať za samostatne podané odvolanie proti rozsudku okresného súdu, ktoré bolo s prihliadnutím na čas jeho podania na súde (27. marca 2017) a uplynutie odvolacej lehoty (24. marca 2017) podané oneskorene.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP. Namietala, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedla, že podanie urobené faxom je prenosom nemenných dát, ktorý sa uskutočňuje elektronicky; súd tieto dáta prijíma na svojom technickom zariadení obdobne ako podania cez internet. Uvedené hodnotenie podporujú rozdielne interpretované stanoviská súdnych autorít, kedy ani v dnešnej dobe nie je jednoznačný názor na opodstatnenosť alebo neopodstatnenosť faxových podaní. Súd v iných konaniach takéto podania rešpektovali a prihliadali na ne ako na podania spĺňajúce formu podania v zmysle ustanovenia § 125 ods. 1 CSP, čo znamená, že neexistuje zhoda v právnom hodnotení tejto problematiky na jednotlivých úrovniach súdov. S predmetným rozhodnutím ústavného súdu sa nestotožňuje pre jeho zužujúci výklad; takýto právny záver je v rozpore aj s čl. 4 ods. 2 CSP. Odmietnutie jej odvolania hodnotí ako porušenie jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a tiež čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vzhľadom na uvedené navrhuje, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaní sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP).

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho

súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo 357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a/), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b/), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c/), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d/), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e/), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f/).

11. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolač dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolač súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3).

13. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že keď odvolací súd na jej telefaxové podanie (odvolanie) neprihliadal a toto odmietol z dôvodu jeho formy, nesprávnym procesným postupom jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť taký vadný postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je

nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a marná možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012).

16. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd skúmal, či odmietnutie odvolania žalobkyne odvolacím súdom vykazovalo znaky procesného postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

17. Podľa § 362 ods. 1 CSP odvolanie sa podáva v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

18. Podľa § 125 ods. 1 a 2 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

19. Podľa § 121 ods. 1 až 5 CSP lehota podľa tohto zákona môže byť určená podľa hodín, dní, týždňov, mesiacov a rokov. Do plynutia lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty. Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň. Lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

20. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie bolo žalobkyni prostredníctvom jej právneho zástupcu doručené 9. marca 2017. Lehota na podanie odvolania proti uvedenému rozhodnutiu súdu prvej inštancie začala žalobkyni plynúť 10. marca 2017 a jej posledný deň pripadol na piatok 24. marca 2017.

21. Žalobkyňa síce podala odvolanie prostredníctvom telefaxu 24. marca 2017, teda v posledný deň

lehoty na podanie odvolania, avšak vzhľadom na to, že bolo podané telefaxom, nebolo ho možné zo strany odvolacieho súdu akceptovať. Podľa aktuálne platnej právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 (§ 125 CSP) už totiž nie je možné písomné podanie uskutočniť telefaxom tak, ako to umožňovala predchádzajúca právna úprava, t. j. § 42 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016, a je ho možné urobiť len v listinnej alebo elektronickej podobe. Elektronickým podaním sa rozumie podanie urobené elektronickou poštou prostredníctvom mailovej správy alebo prostredníctvom elektronických schránok podľa zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov, príp. prostredníctvom elektronického formulára pre elektronické podanie sprístupneného v module elektronických formulárov (pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 448).

21.1. Súdu prvej inštancie bolo následne doručené odvolanie dovolateľky aj v listinnej podobe (osobne podané), avšak až 27. marca 2017, t. j. už po uplynutí ustanovenej 10-dňovej lehoty na jeho podanie, teda bolo podané oneskorene.

22. Vzhľadom k tomu, že v dovolaní sa nedôvodne namieta existencia procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP.

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.